

Foto: Dino Cetinić

JOŠ JEDNOM O BARBINIM POSTOLIMA

Frano Petković
Ul. 65, br. 17
HR-20271 Blato

Primljeno: 29.4.2017.

UDK 821.163.42'282.2-3:398

Sažetak: Autor piše o zanimljivoj obiteljskoj priči sa samog početka 20. st. u Blatu, nadovezujući se na članak kojeg je objavio 1992. u časopisu „Fižul“. Prepričavajući usmena kazivanja i rekonstruirajući nedostajuće segmente priče, autor niže zapise u maniri književnog stila. K tome, s novopronađenim izvorima baca novo svjetlo na tadašnje događaje koji su pomutili slogu u brojnoj i siromašnoj, ali vrijednoj i pobožnoj obitelji Kuzma Petković Čiče. Uzor-obitelji kojoj je oko 1904. svojim posjetom čast ukazao sam dubrovački biskup Josip Marčelić. Obiteljsku složnost i ravnopravnost, ali i strogu hijerarhiju odnosa i postupaka na vrhu kojih je stajao Kuzma kao svemoćni „pater familias“ koji odlučuje o dnevnom itineraru i sudbini svakog u obitelji, pomutio je Kuzmin sin Božo kupovinom novih cipela. Priča, pisana blatskim dijalektom razumljivim i današnjim generacijama, autentični je trag jednog vremena siromaštva i strogo uređenih odnosa u obiteljima s brojnim članovima, a koje je prethodilo I. svjetskom ratu i krahu tadašnjeg blatskoga gospodarstva.

Ključne riječi: Obitelj Petković Čiče, Blato, oko 1904., raslojavanje obitelji

Priču o barbinim postolima zapisao sam prema kazivanju barbe Cireta, Petković Čiče Ćirila, potkraj 1991. ili početkom 1992. Zapisana u žurbi, budući je broj blatskoga „Fižula“ u kojemu je trebala biti objavljena već bio spreman za tisak, pripovijedala je o događaju u koji su bili upleteni djeda barbe Cireta, Petković Čiča Kuzma i njegov sin Božo. Uz njih je tu bio i mali Kuzmin, jedan od brojnih rođaka barbe Cireta, čije godine u vrijeme samog događaja, kao ni godine njegovoga djeda Kuzme i sina mu Božota, nisam znao, nego sam ga u priču uveo vjerujući da je tada mogao biti dovoljno odrastao da bi bio svjedokom, a na neki način i sudionikom, onoga što se dogodilo između njegova djeda Kuzme i barbe mu Božota. Sam događaj u zapisanoj priči prikazan je onako kako bi ga takav dječak mogao doživjeti, a kasnije o njemu, kao već zreo čovjek, s drugačijim iskustvom i pripovijedati.

Dvadeset i pet godina nakon što je ta priča objavljena i dvadeset godina od smrti barbe Cireta, do ruku mi je došla njegova bilježnica u kojoj je, djelomično i sažeto, ispisao rodoslovno stablo svoje obitelji, počevši od njegovoga pradjeda Petković Čiče Petra i njegova dva sina, Kuzme i Tudora, od kojih su u tom rodoslovlju navedeni jedino muški sljednici njegovoga djeda Kuzme, rođenog 1834. godine: prvorodeni sin Petar, pa zatim redom, Kuzma, za kojega sam kasnije otkrio da je rođen kao treći, a da je Božo, koji je, kao i ostali njegovi sinovi u rodoslovlju naveden bez naznačene godine rođenja, zapravo bio njegov drugi sin. Slijedili su: Anton, Franko, Mikula i kao zadnji, Ivan. Uz njih su navedeni i njihovi sinovi, kao i sinovi njihovih sinova, a rodoslovlje je suženo i po tome što je iz njega, osim svoje babe Marije, rođene Cetinić Mrduja, barba Cire isključio sve druge žene koje su u ovu veliku obitelj došle udajom, ili su se pak u njoj rodile. Tako je uz Kuzminog prvorodnog sina Petra naznačeno da je imao troje djece, ali kako je od to troje samo jedno bilo muško, i zbog prerane smrti nije za sobom

ostavilo nasljednika, umjesto njihovih imena stavljene su samo tri crtice. Kod ostale braće, koja su imala i mušku i žensku djecu, muška su zapisana imenima, a ženska nisu naznačena čak ni crticama. Razlog tom isključenju žena iz rodoslovnog stabla vjerojatno je bio u tome što je barba Cire bio siguran da mu za pisanje potpunog rodoslovnog stabla više nije ostalo dovoljno vremena; priča se, naime, da je nakon smrti njegove žene, a ni njezinog imena u rodoslovnom stablu nema, mada inače dobroga zdravlja, često znao govoriti koliko mu je još od života ostalo, a u odluci da u rodoslovlju svoje obitelji zapiše samo muške članove sigurno je veliku ulogu imala i činjenica da se obiteljska loza samo preko muškaraca može nastavljati.

Priču o barbinim postolima zapisao sam prema kazivanju Ćirila Petkovića Čiče, potkraj 1991. ili početkom 1992. Dvadeset i pet godina poslije, do ruku mi je došla njegova bilježnica.

Bilo kako bilo, bilježnicu s tako skraćenim rodoslovljem (ni Kata, ni Jaka, dvije Kuzmine kćeri u njemu nisu spomenute), i s još šest stranica gusto ispisanih onim što je držao da bi trebalo o njegovoj obitelji ostati zapamćeno, barba Cire ostavio je svom rođaku Petković Čiči Nenotu, jedinom od muških potomaka Petković Čiče Kuzme, koji nakon smrti barbe Cireta 1996. godine još živi u Blatu. Na kraju svom mladom rođaku barba Cire piše da je ovo (taj njegov zapis) povijest njihovih djedova i pradjedova od šesnaestog stoljeća do 1993. godine, i da ono što je on započeo, on (Neno) nastavi dalje. Te je riječi ispisao velikim tiskanim

slovima, vjerojatno dajući tako svojoj poruci mnogo više smisla, nego li želje ili pak molbe. Od tih šest stranica, posvećenih povijesti njihove obitelji, barba Cire je čak dvije stranice posvetio događaju koji je opisan u priči o barbinim postolima, navodeći ga kao primjer kako se u ono doba u brojnoj obitelji njegovoga djeda i Nenotovog pradjeda Kuzme živjelo i radilo u skladu svih sa svima, utemeljenom na poslušnosti glavi obitelji i, prije svega, na istini i pravdnosti. Ništa napisanoga na te dvije stranice nije, u glavnome, u proturječju s onim što je u priči, koja je i nastala na temelju njegova kazivanja, bilo zapisano, jedino što tu nema ni spomena da bi mali Kuzmin na bilo koji način bio dio toga događaja, dok je, kako sam ga ja opisao, taj dječak, u priči neodređenih godina, u njemu bio i svjedokom, pa, na određeni način, i važnim sudionikom.

U prvi sam mah osupnut i s nevjericom još jednom pročitao te dvije stranice, s nelagodnom pomisli da sam, ako je istina što je barba Cire zapisao, u želji za što boljim dojmom što bi ga priča trebala ostaviti na čitatelje, maloga Kuzmina zaista mogao izmisliti. Pokušao sam se stoga, nakon dvadeset i pet godina, dosjetiti je li mi, u razgovorima koje smo vodili, barba Cire bilo kada i na bilo koji način spomenuo maloga Kuzmina. Međutim, domišljao se koliko domišljao, s odmakom od dvadeset i pet godina, do sigurnoga odgovora o tome, ovakvoga ili onakvoga, nikako nisam mogao doći. Stoga mi nije preostalo drugo nego pokušati pronaći, što u žurbi nisam učinio kad je to trebalo, što više podataka o toj obitelji u vrijeme dok ju je, govori se, kao komandant svoju vojsku, mudro i uspješno vodio Petković Čiča Kuzma, Hrvat, kako stoji u zapisima barbe Cireta, rođen u Blatu na Korčuli 1834., gdje je 1914. i umro. Ono što sam doznao, uz žaljenje i ispriku što to nisam učinio kad je trebalo, izgleda mi više nego dovoljno za odluku da priču o barbinim postolima, nakon toliko godina, ponovo zapišem kao dokument

o jednom vremenu koje je prethodilo Velikom ratu, a potom i krahu blatskoga gospodarstva. Napominjem još jednom da sam potaknut zapisima barbe Cireta, između ostaloga, pronašao da je mali Kuzmin zaista postojao, da ga, dakle, nisam izmislio - dakako, to ne znači da je u događaju o kojemu je ovdje riječ morao imati ulogu koju sam mu ja u priči bio dao. U Matičnoj knjizi Župe Blato stoji da je bio sin Petra, da je bio prvi unuk Petković Čiče Kuzme, a u rodoslovnom ga stablu barbe Cireta, njegovoga dvadeset godina mlađega rođaka, kao što je već rečeno, nema, jer zbog prerane smrti kao njegov jedinac svome ocu nije dao unuka... Novu verziju priče o barbinim postolima, kao i prethodnu, zapisujem starim blatskim govorom izmijenjenim toliko da bi je i naši današnji, ako im se bude dalo, mogli s lakoćom pročitati i razumjeti.

Kad se zbroji ono što se zna, i ono što se napola zna, biće da se ovo sučedilo prid jematvu 1904., istega godišća kad je, možebit početkom lita, dubrovaški biskup Marčelić, na nagovor mladega blaskega župnika dum Petra, bi didi Kuzmi doša u kuću, i tako njemu i njegovon brojnon famiji, kako nikomu dotad, ukaza veliku čast. Izgleda da je tega godišća češće nego inače biskup dohodi u Blato, pa je i za doć didi Kuzmi u kuću moga nać vrimena. Istega su godišća, kako je barba Cire zapisa, dida Kuzma i njegovih sedan sinova kun crikve svetega Liberana podigli lipi velikani križ, što je uz znak njihova zajedništva siguro bi i znak njihove pobožnosti, jerbo ni to jedini veliki križ koji je iza te famije osta u Blatu. A ako je tega godišća, nakon što jin je biskup bi u kuću doša, bilo vrimena za isklesat ga i na misto uz crikvu onidit, baš onde di bi Blaćani biskupa s mužikon ispraćali svaki put kad bi hodi u Prigradicu za s brodon partit put Dubrovnika, ti je lipi križ moga isto tako bit podignut i u znak zahvalnosti što je njihovon

famiji toliku čast ukaza. Moglo se ovo sučediti može bit i godišće prin, ne više, ma kašnje, po meni, ni moglo, jerbo se već 1905. po Blatu naveliko govorilo o črnen plafu dide Kuzme, a o čemu će na kraju isto tukat onidit kojugo. Prima temu, ako se vazme da se ovo sučedilo 1904., dida Kuzma je tadara već bi u sedandeseton, sin mu Božo, drugi po redu, a ne treći, kako je zapisa barba Cire, ima jih je četrdeset i četiri, a mali Kuzmin, njegov neput kojega barba Cire ni spomenu, bi je već u dvanajeston i moga je, kako san jan misli, po voji didinoj bit tamo di, po onemu što je barba Cire zapisa, ni bi. I ne samo da je moga bit, nego, kako jan to vidin, dida brez njega ni ni moga, a ni, može bit, ni hoti onidit ono što je tadara onidi.

*Dum Petar je biskupa
Marčelića u njihovu kuću
bi dove za da bi mu pokaza
kako ta siromašna i brojna
blaska famija živi skladno, i po
kršćansku, u vridnemu radu i
pobožnon molitvi.*

Ali, vratimo se malo velikon časti što je bila pripala famiji dide Kuzme. Dum Petar je biskupa Marčelića u njihovu kuću bi dove za da bi mu pokaza kako ta siromašna i brojna blaska famija živi skladno, u miru i u slozi, i po kršćansku, u vridnemu radu i pobožnon molitvi. Priko setemane bi, prima temu kako bi dida Kuzma odluči, bili po bašćinama, u Pokantilišću, u Postražišću, u Docima, u Žarkovu, u Zahumju, na Njivicama iznad Karbunih..., insoma, usud di su fatigali na svojon, oli većinon na zemji zakupjenon od blaskih veleposjednika, oliti gospodara, kako jih barba Cire u svojin zapisima imentuje, a samo bi se u nediju i za

većih svetaca vraćali doma i tako skupjenih nikad jih, ne računajuć malu dicu, za trpezon ni bilo manje od trideset. Zapantilo se da su se i tadara, kad su jin u kuću došli biskup Marčelić i dum Petar, svi bili skupili i da jih je s biskupon i blaskin župnikon ti put za trpezon bilo ni manje ni više nego trideset i sedan. Ostalo je i to da je dan prin tega dida Kuzma babi Mariji, jerbo se znalo da će jin biskup u kuću doć, bi zapovidi da gre posudit dva caklena žmula, ma što lipša, za da bi se biskup i župnik, kad dojdu, mogli iz njih napit. O temu je li se tadara i dvi katride posudilo, zabudi se¹ za trpezon siguro sedilo na bancima oli puntiželima, ni barba Cire ništa govori, ma ostalo je da je, što jon se zapovidilo, baba Marija onidila, da su se sutradan dva lipa caklena žmula kako niko čudo našla na njihovon trpezi, ispid biskupa i župnika, ma da jih njih dvojica nisu ni takla, nego su, nakon što je biskup reka da njemu žmul ne tribuje, svi lipo potegli iz dižice, prvo on, pa dum Petar, a nakon njih dida Kuzma, i ondar svih mu sedan sinova po redu, od najstarijega Petra do najmlajega Ivana, o čemu se nakon tega, kako o velikanen čudu u famiji, a bome i po mistu, godišćima pripovidalo. Tad se dogodilo, ako ne baš kako čudo, ali svakako prvi, a lako je moguće i zadnji put, da dida Kuzma ni bi, po njegovu, prvi iz dižice alavija potega, onoliko koliko mu je premilo, i ondar se cili stresa i, prin nego će se je ostali, jedan za drugin, ćapat, reka babi Mariji da je cilo, da se tako nikako ne može pit, insoma, da ga tuka razbevandat. Ti put je, biće i nikad više, nakon biskupa Marčelića i našega dum Petra dižicu samo mrvu nagnu, jedva za jezik skvasit, i ondar je je, brez da se vino, ono najboje i samo za ritke prilike, razbevandalo, doda najstarijen sinu koji je krejano kako i otac mu, i kako i sva braća iza njega, u njon jedva jezik onidi. Kad je o ovemu rič, vaja reć da su težaci tadara, a i ne samo tadara, apozito liti pili većinon blutu oli špuntin, zabudi

¹ budući da je

se boje vino prodavalo, a neka bude spomenuto i to da je u Blatu u to vreme kako slika siromaštva nastala i izreka: „sedmero braće jedne gaće“, i da ni sinovi dide Kuzme nikad u nediju nisu zajedno hodili u crikvu, nego bi jedni išli na malu misu, a ondar bi se brzo vratili doma za da bi druga braća u njihovim gaćama, s ocen i materon, mogli poč na velu. Tako je to prin stotinu i ništo godišć, govori se, bilo.

Donkle, kako je već rečeno, mora da se ta velika čast za didu Kuzmu i njegovu brojnu famiju dogodila početkom lita, a istega godišća, jerbo se više ni imalo što čekati, dida Kuzma je prid jematvu odluči da nevoju, koja je kako teški črni oblak zaprtila njegovom famiji, tuka prisić. I to udija, što prin. Tako je jedne nedije, kad je nakon večere došlo vreme da se zapovidi di će ko iduće setemane bit i što mu je sve za činit, dida Kuzma reka da će drugi mu sin Božo prvu polovicu setemane fatigat u konobi, dok je sve ostale, s ženama i s dicon, razasla da fatigaju po bašćinama di su bile kućice u kojima se moglo i štogo svarit, a i priko noći utisno prispat. Tako su u ponedinik od muških u velon kući iznad svetega Liberana morali ostat samo Božo, radi posla u konobi i dida Kuzma, koji u njegovim godišćima više po bašćinama i ni vele hodi, a što se tiče malega Kuzmina, koji je, po meni, tega ponedinika isto mora ostat u kući, moglo je bit tako da ga je dida, nakon što je po večeri svima reka di jin je sutradan za poč, i što jin je za činit, zazva na bandu i sti mu ruku na glavu, što siguro ni bila mala stvar i što mu je moga bit senjal da će mu dida ti put, kako najstarijen unuku, dat kojigo važni posal, važniji od svih koje mu je dotad bi da. Tako je mali Kuzmin moga mislit, ma dida mu, ako je hoti da idućega jutra uz njega i Božota u kući ostane jedino on, jerbo je siguro već bilo odlučeno, dok se ne onidi što onidit tuka, da ni babe Marije u kući neće bit, u to vreme ni moga nač drugi posal nego da na taraci po sušilima privrće napola suhe smokve. Ukratko, njegov dida, po kojemu mu se i ime dalo, da mu

je ti put za onidit ženski posal, od čega su mu se, kad je razumi što mu je dida zapovidi, neka je već odavna bi uliza u dvanajestu, oči siguro morale zacaklit i justa mu baren mrvicu kako malen peharac onidit. Jan mislin da je tako moglo bit i da ga je tun dida Kuzma, za dat mu koraja, ćapa za ramena i pogleda ga kako da mu hoće reć da se zaradi posla kolo suhих smokava nima što žalostit i da zna dida što čini. Ma eto, neka mu je didi to i moglo proletit kroz možjane, virujen, jerbo je, govoru, taki čovik bi, da mu ništa ni reka, kako što virujen i da su sutradan u kući ostali samo dida Kuzma, mali Kuzmin i barba mu Božo, a da je baba Marija, zabudi od nje tun ni bilo potrebe, a biće, dok se ne onidi što je onidit tukalo, da ni ni želila doma bit, po niken njezinu poslu bila izašla u selo. Po meni, kad san skonta sve što se tun kašnje sućedilo, drugačije ni ni moglo bit.

*Biće da je to duralo baren
misesec dan, dok dida Kuzma ni
odluči da se ta nevoja prisiće...
Čulo se da se tun spominju
niki solda, da se spominju niki
novi postoli, da se spominje i
barbu Božota...*

Donkle, oni črni oblak, što se već spomenulo da je bi zaprtili famiji dide Kuzme, ni se moga ukazat otputa, iznebruta, što bi se reklo, nego je poče kako tanki trak dima što se digne kad se pipa tabaka onidi, i ondar je poče rest i rest, skupjat se i debjat na sve bande. Biće da je to duralo baren misesec dan, dok dida Kuzma, kad je vidi što se tun vaja i što bi iz svega tega na kraju moglo ispast, ni odluči da se ta nevoja prisiće. Da se u famiji sućedilo ništo što se sućedit ni smilo prva je doćukala, ko će znat kako, jedna

od didinih nevista. I kako što to zna bit, prvo je tajnu onidila mužu, biće nauho, u mraku, u postěji, a ondar je do koji dan, neka jon je muž možebit zapovidi da o temu nikomu ne govori, jerbo tu stvar više nikako ni mogla držat u kjunu, za olakšat dušu sve lipo obadila drugon nevisti, nasamo i ispotiha, su tin da se ne zna da jon je ona to rekla, i uz napomenu da o temu nikomu ne govori. Tako je to u famiji dide Kuzme počelo, a kad je počelo, više ni moglo feramat. Osin do Božota i žene mu, prid kojima se, kako ni prid babon i didon o temu ni govorilo, arivalo je to u zadnju i do dice u kući, one mrvu starije, koja su počela stat pronto s ušima svaki put kad bi vidila da stariji prid njima, čin se od njih obadaju, umuknu i ondar počmu govorit o ničemu o čemu dotad nisu govorili, oli pak, nakon što su govorili kako se i inače govori kad čejad mislu da nikoga ko bi jih moga čut kolo njih ni, stanu iznebruta medju sobom ništo šapćat i mrkoćat. Sve je to siguro dohodilo i do Kuzmina, od muške dice najstarijega, ma ni on, kako ni sestre mu, i kako ni ostali mu rojaci i rodice, ni alavija moga razabrat o čemu je tun popravo rič. Čulo se da se tun spominju niki soldi, da se spominju niki novi postoli, da se spominje i barbu Božota, i sve to s nikin kako jidon, a na kraju se u svemu temu, malo po malo, počelo spominjat još i babu Mariju i didu Kuzmu, ne baš s jidon, jan mislin da se to u kući nikad ni čulo, ma siguro je moralo ispast da su u svemu temu uz Božota i ženu mu, i baba i dida imali nikega dila. Ni se moglo znat ni kakega ni kolikeya, ma kako je svima paralo, nisu ga mogli ne imat.

I kad je malega Kuzmina, kojen je tega jutra na taraci tukalo suhe smokve pribirat, neka je već bi kapac i puno težje i važnije muške posle onidit, dida iz dvora zazva, kad mu je, nakon što se brzo u dvor kala i prid njega sta, jopeta bi sti ruku na glavu i reka mu nauho, neka u dvoru osin njih dvojice nikoga ni bilo, da gre u konobu i da reče barbi Božotu da ga dida zove, po načinu na koji mu je to dida reka i kako mu

je cilo vrime ruku na glavi drža, udija mu je u možjanima moralo zalampat da će se tun siguro ništo važnega sućedit i da je dida možebit hoti, zato ga je tega jutra i osti u kući, da to što će se tun onidit baš on, od cile famije baš on, svojin ušima čuje i na svoje oči vidi. Ti mu je lamp u možjanima moga durat koliko kad oko trepne, ma da će tun bit riči o onemu što se već duje vrimena u famiji s jidon šapćalo, o nikin soldima, o nikin postolima i o barbi Božotu, to još nikako ni moga razabrat. Ni mu to do u možjane arivalo ni kad se jopeta naša medju sušilima i odozgara vidi di barba Božo, nakon što je doša do oca i reka: „Zvali ste me, ća?“, prid didon, s bareton u rukama stoji mućice, kako na sudu.

Kako pravi kršćanin nastoja je bit pošten i baren u svojon famiji prima svima bit pravedan. A da bi to moga bit, mora je sve znat što mu se u famiji čini... Tako je svakomu u kući sam govori što mu je koji dan za onidit... Nijanci šporku robu ženska sebi ni mogla oprat kad bi jon premilo.

Ni lako reć koliko je tako, kako da je na sudu, Božo sta otkad je prid oca doša i reka mu što je reka. Moga je proć cili minut, mogla su pasat i duga duga dva, a da dida ni bi dignu glavu, nego je sedi na fižulu i britulinon struga po noven šćapu što ga je, možebit, nakon što je malega Kuzmina po Božota posla u konobu, bi vaze u ruke, a što se znalo da je većinon čini kad bi ga kogo najidi, oli kad mu posli ne bi išli kako se hoće. I tek kad je dida, još ne dižuć glavu napokon rič po rič sebi u bradu iscidi: „Govori se, Božo, da imaš, nove,

postole?“, mali je Kuzmin gore na taraci udija razumi da će se tun barbi Božotu, njemu od svih barbi najdražjemu, ništo grubega sučedit. Što će to bit ni moga znat, zna je to samo dida, i Oni gore koji sve zna, ma, zabudi je i on zna da se u kući o tin postolima s jidon, a može bit i s nikon kako zloćon, već danima šapjalo, po onemu što je u truhu i u prsima bi oćuti kad je dida postole spomenu, udija je razumi da će se tun ništo grubega onidit i da je dida njega izabra da baš on, kako prvi njegov unuk, to što će se tun onidit svojim očima vidi i na svoje uši čuje. Jerbo da to ni bilo tako, ne bi dida baš njemu bi da da tega jutra kako da je mali suhe smokve na taraci privrće.

Što su dole u dvoru dida Kuzma i barba Božo tadara sve rekli, nakon što je barba Božo, znajući unaprid da je kriv, didi odgovori: „Ije ća, iman jih“, napisa je, kako se reklo, jednin dilon i barba Cire u već spomenuten zapisu, a sadara, prin nego se o temu reče što se može i koliko se može, tribuje prvo stratit kojugo o didi Kuzmi. Već je rećeno da mu je biskup u kuću bi doša za da bi vidi kako mudro vodi svoju vridnu i pobožnu famiju, u kojon se, pod njegovon rukon, lipo išlo naprid i skladno i po kršćansku živilo. Donkle, kad je o njegovon ruci rić, već se spomenulo da je barba Cire napisa da je u kući bi kako komandant u vojsci, a o njemu se još govori da je bi i taki da ga nikad niko ni ču da bi u jidu zabeštima, oli zaludu ime Božje spomenu. Tako je zapanćeno da, kad bi mu kogo onidi štogo čemu ni bilo baš za virovat, nikad ni temu reka: ma bogati, oli: ma bogareti, kako je u naska užanca reć onemu kojemu se, jerbo pizdarije govori, ne može dreto reć: ne pizdi, nego bi umisto tega reka: ma borati, što je može bit i bilo isto kako i bogati oli bogareti, a jopeta, po njemu, po didi Kuzmi, ni to nibokun bilo isto. Tu je rić doperava i umisto rići bome, i kad bi ga baba Marija, recimo, prid obid zapitala je li ogladni, lipo bi jon reka: „Marija moja, borami jesan“.

I još ništo o ruci mu, skojon je kako komandant

svoju famiju vodi, tuka reć. Ne može se znat je li mu u možjanima moglo bit, bilo da mu je kako samo od sebe došlo, bilo da mu je to kogo drugi unutra onidi, da dobri Bog koji sve može nikako ne bi moga bit pravedan, a svak, Bogu fala, zna da je pravedan, kad ne bi sve vidi i sve zna što se po svitu čini i ne čini, kad ne bi, homo reć, bi sveznajući. Insoma, bila mu ta indeja u možjanima, oli ne bila, kako pravi kršćanin nastoja je, koliko je to čoviku moguće, bit pošten i baren u svojon famiji prima svima, prima velima i malima, prima muškima i ženskama, bit pravedan. A da bi to moga bit, mora je sve znat, dobota do u dlaku, što mu se u famiji čini, što mu čini svaki od sedmero sinova, što ćeri koje su još u kući bile, što neviste i što unuci, ako su već došli u godišća kad možeštu štogod, da je i manje, onidit za famiji bit od koristi. Tako je, govori se, za da bi bi sigur da zna ko mu što od njegovih čini, svakomu u kući, biće osin babi Mariji, sam govori što mu je koji dan za onidit, i što bi zapovidi ni se nikako moglo ne učinit. Insoma, na svoju ruku, a da dida ne bi zna, niko ništa ni smi činit. Nijanci šporku robu ženska sebi ni mogla oprat kad bi jon premilo. U to se vrime s vodon nikako ni moglo balahat i zato se sveja pralo za cilu famiju, a on bi zapovidi koji će se dan prat i koja će, oli, ako se šporke robe bilo više nakupilo, koje će od nevista ti posal onidit. Tako je, zapantilo se, bilo su svin posluma i u kući i vanka nje, i zaradi tega u ton velikon famiji ni bilo ni svajanja ni grubih rići. Živilo se i fatigalo onako kako je dida hoti, mirno i u skladu, na čemu mu je i biskup Marčelić prid cilin miston bi velikano priznanje da.

Ni lako o čoviku alavija reć kaki je, taman da si još kako mali šnjn koze čuva, a i kašnje, cili život uzanje proživi. A još je težje o komugo alavija reć, oli napisat, da je bi baš taki i taki stotinu godišć nakon što ga je Bog sebi vase. I neka je to tako, svejedno o didi Kuzmi tuka još kojugo stratit, makar se tun štogo i falilo. A ne može se ne falit, zabudi su svi koji su o njemu

imali što reć, a tih danaska ni vele, pripovidili ono što je do njih o njemu arivalo najmanje iz druge, a većinon iz treće oli četvrtke ruke. Donkle, budući je, po svima, njegova rič u kući bila kako zakon, tun prid njin, osim možebit babe Marije, niko ni moga vele jezik hladit. On bi svoju reka, biće kratko, dobota po vojnišku, i tun ni bilo druge nego udija poslušat, i ondar što je rečeno što prin kako se hoće onidit. Ako se što je zapovidi onidilo, kaki govoru da je bi, kad bi mu se došlo reć da je onidjeno, siguro bi samo klimnu glavon, oli bi možebit reka: „Ala da“, oli: „Dobro je, Petre“, ako mu je, recimo, sin Petar bi ti kojemu je ti posal vajalo onidit. E, a kad ne bi bilo klimanja i kad se ne bi reklo da je dobro, jerbo se što se zapovidilo ni onidilo kako vaja, a i tega je siguro tukalo bit, didi bi se Kuzmi udija čelo nagrišpalo i ondar bi na red došla pitanja o temu kako to, borati, da se ni onidilo, i zašto se, borati, ni onidilo ovako, ako, recimo, već ni išlo onako kako se reklo... Insoma, na ta se pitanja didi moralo lipo i kratko, da se ne gubi vrime, odgovarat, ma siguro je, ako ni bi od voje, oli još gore, ako je bi što go jidan, pa se, što mu je bila užanca, liti na fižulu u dvoru, a zimi u kominu na banku uz oganj, čapa ščapa i britulina, tun bi svakako bilo i onih pitanja na koja se didi Kuzmi nikako ni smilo odgovorit, nego mudro mučat i skrušeno pušćat da ti po golon glavi kako debeli grad iz črnega oblaka padaju.

I jerbo je, govoru, dida Kuzma bi tako čejade, biće da mu se baš takih pitanja, što ti po glavi kako debeli grad odozgara tuču, sin Božo tega jutra dosita, a možebit i do suza, mora naslušat. Reklo se već da se dida Kuzma bi čapa dilat po ščapu i prin nego što je Božo sta prid njega i da se su tin poslon ni ferma onidit ni kad mu je, ne gledajuć ga, nove postole spomenu. Ni ga pogleda ni nakon što mu je sin prizna da jih ima, a ni dok mu je, malo nakon tega, reka: „A jan jih, Božo, nisan vidi?!“ Biće da je, dok je to govori, malo žešće bi zastruga po ščapu, ma sina ni pogleda ni kad mu je on, pognute glave,

skrušeno prizna: „Niste, ća“, a što je mali Kuzmin sve moga vidit i čut s tarace di je, ne gledajuć što mu ruke činu, prška po smokvama na sušilu. Ni dida ferma dilat po ščapu ni kad ga je jopeta, rič po rič, kako da macolon obruče na bačvu nabije, zapita: „A bi li jih, jan, Božo, moga vidit?“

Ni otac glavu prima njemu podiga ni dok mu je, nakon tega, sin zapriši reć: „Možete, ća. Ako rečete, odma ću van jih, ća, donit“. Para mi da je to tako moglo bit i da mu na to otac ništa ni reka, a niti mu je kojigo senjal bi da, nego da je Božo, kad je vidi da mu otac i daje mučice struže po ščapu, brzo uleti u kuću i ondar, ni možebit ni po minuta moglo pasat, iz nje izaša noseć u rukama par novih težaških postolih, što su se zvali, niko mi ni zna reć zašto, pod kamilu. Činili su se od kože od vola, koju bi se, prin nego će se našit na gumenu šjolu, stilo u vodu da omekša, i taka bi se, omekšana, umisto na kalup, prima nozi dreto na šjolu prišila. A kad bi se koža na šjolu onidila i nakon ništo vrimenta sasvin osušila, postoli bi bili taman, prima nozi i izdržjivi kako se težaku i hoće. Take je postole, ne za u svetac, nego za fatigu, barba Božo drža prid didon i on je ondar onidi ščap na fižul, sti pomalo britulin u žep i vaze postole u ruke, prvo jednega pa ondar drugega, gledajuć jih i pipajuć i iznutra i izvanka. „Lipi postoli. Pod kamilu. Novi.“, reka je dida Kuzma nakon ništo vrimenta, a ni tun ni još bi pogleda sina, nego je prvi put otkad je sta prid njega dignu glavu i u nje se zagleda, kako da će ga s očima onidit, tek kad mu je Božo, biće da mu ti momenat ništa drugoga do u možjane ni moglo doć, brez potrebe potvrdi: „Jesu, ća, lipi su“.

I tek je tun dida dignu glavu, jidno se u nje zagleda i kako grom što se izlarga vaja zagrmi: „Ma borati, Božo, lipi... I novi, Božo... A što, borati, tebi Božo tribuju lipi postoli?... Što?... Jesan li to jan, borati, možebit reka da tebi, i to samo tebi, jedinemu u ovon kući, tribuju novi i lipi postoli, a sva braća ti imaju stare i izlepetane, take kake su ti te na nogah, koje ti još vajaju, i još će ti,

Božo, vajat..." Tako je počela didina pridika, kaku mali Kuzmin, a biće i ne samo on, siguro nikad do tadara od njega ni ču, i za vrime koje je jadni barba Božo, čovik koji je već odavna i ženu i svoju dicu ima, pognute glave kako dite u skuli muča i čeka da projde ono najgore, da pasaju pitanja na koja se ocu, u njegoven velikemu i pravednemu jidu, nikako ni smilo odgovorit. Tun je dida još grmi i da braća, a i žene jin još i više, već danima zaradi tih njegovih postolih, lipih, mrkoću, da je to njihovo mrkoćanje, u zadnju, došlo i do matere mu, i da se tun njon, a priko nje, jerbo se zna u koga su u kući soldi, i njemu podsotaje da mu je da solde za kupit nove postole, a da, rečeno je da je tako reka, koliko ga pamet služi, on njemu nikakove solde ni za postole, ni za bilo što drugega kupit, ni da. I ondar je temu još nadožunta: „Oli, Božo, možebit, jesan?“ I tun je bidni Božo jopeta fali, i umisto da je očevo pitanje osti brez odgovora, kako je tukalo, kroz justa mu je samo od sebe sklizlo: „Niste, ća, istina je“. Ni to rečeno baš naglas, biće da je samo dahnu, ma dida je to isto ču, i tun mu je, neka se od jida i govorancije bi možebit malo i onidi, došla nika nova forca i jopeta je zagrmu, da što on, borati, misli da on ne zna što je istina, i da oli mu on tuka govorit što je istina, a što ni istina? Na to je barba Božo, kako je s tarace moga vidit mali Kuzmin, još dubje prignu glavu, i tek je, kad ga je otac, nakon ništo vrimena, zapita da mu reče otklen mu soldi za nove postole, kad mu jih on, kako su se razumili, ni da, skrušeno reka: „Od svojih san jih solada, ća, kupi“.

Biće da mu je otac na to, ma ne više kako grom izlarga, zagrmu: „Ma borati, od kojih to tvojih solada, Božo?“, dodajući temu da o kojim mu to njegovin soldima govori, kad se lipo zna da su u kući svi soldi na jednomu mistu, u njegovon škatuli koju, osin njega, niko nikad ni otvori. I kako na to barba Božo, biće za jopeta se ne zaletit, ni reka ništa, otac ga je zapita da otklen mu ondar, borati, ti njegovi soldi? Tun mu je sin, jerbo mu druge ni bilo, reka da jih je zaradi.

„A što, borati, tebi Božo tribuju lipi postoli?... Jesan li to jan, borati, možebit reka da tebi, i to samo tebi, jedinemu u ovon kući, tribuju novi i lipi postoli, a sva braća ti imaju stare i izlepetane, take kake su ti te na nogah, koje ti još vajaju, i još će ti, Božo, vajat...“

„Pošteno“, doda je da se jedva čulo, a otac mu je na to prasnu: „Zaradi? Pošteno? A kako to? I kad, Božo? I u koga? I kako to, borati, da o temu jan ništa nisan zna?“ I ondar je Božo u velikon mucu, jerbo je zna da je kriv, ispriповidi kako je to pošteno zaradi dva fjorina, s kojima je ondar plati nove postole. U malo ričih rečeno, reka je tun ocu, a ču ga je siguro i mali Kuzmin, da ga je, kad je na Velu Gospu s braćon izahodi iz crikve, Kovač ispod Pijace, zvani Fanto, zazva na bandu i reka mu da za nje ima jedan mali posal, ma prišni, i ako bi mu ga moga onidit, da će mu dobro platit. Božo mu je tun reka da, što se njega tiče, može, ma da prvo tuka pitat oca, pa kako otac odluči. Na to mu je, govori se, ti Kovač reka da je to u redu, da je očeva sveja prva, ma da ovi put za dogovarat se s ocen nima vrimena, a ni ni potrebe, zabudi ti mali posal vaja onidit još tu večer, pa će se siguro i prin zore vratit doma, i bit lipo u svojon posteji kad mu dojde ura za dignut se i u bašćinu počat... On je, reka je ocu, na te riči sta mislit kaki bi to posal moga bit, a ti mu je Kovač ondar, jerbo je vidi da se ništo kako oguza, brzo istresa da se ne mora nimalo brinut, da je posal u redu, da ni to ništa, da samo tuka poč do Smokvice po jednu rastavjenu bačvu, i da je za ti posal petoricu, a sve su mu to bili prijateji, već naša, i da jin samo on još tuka ruku dat za da se to lašnje onidi. I tako je s ton petoricon prijateja, ocu je reka i koji su to bili, tu večer, kad

su u kući već svi bili u postoji, još na kampanelu ni bila tukla ni deseta, priko Lova iša po tu bačvu. Tukala jin je obilata ura dobrega hoda za doć do Smokvice i dobota dvi za vratit se i dna, duge i obruče, kako je bilo dogovoreno, složit lipo prid Kovačevu konobu. I eto, za ti jin je posal, sutradan, ti Kovač, zvani Fanto, svakemu po dva fjorina da.

To je ono što je Božo o ta njegova dva fjorina, s kojima je sebi kupi postole, pripovidi ocu, koji je cilo vrime muča i misli što je misli, a siguro mu je tun, dok je Božo govori kako je po noći, dok su svi spali, izaša iz kuće za s prijateljima poč u Smokvicu, i Božotova žena bila na pameti, jerbo o dva fjorina što jon jih je muž po noći zaradi, i s kojima je ondar nove postole kupi, ni mogla ništa ne znat. Ne zna se je li didi Kuzmi, dok mu je Božo govori kako se po noći izvuka iz kuće za ti posal onidit, kroz justa bilo izašlo jedno: kako lupež, ma se zna da je, kad mu je Božo svoje do kraja onidi, nakon ništo vrimena, po njegovu, rič po rič sinu reka da je fali, da je grubo fali. Tun se Božo moga posut pepelon i reć da je fali što oca ni pita je li može ti mali posal Kovaču onidit, da je fali što, nakon što ga je brez očeva znanja onidi, ni kako je red doša ocu i reka mu di je priko noći bi i što je učini, i da je, u zadnju, najgore zgriši što ocu ni da ta dva fjorina da jih sti u škatulu, di se stavjalo svaki solad koji bi u kuću doša, nego je za njih odluči, i to mučice, sebi nove postole kupit... Ma je li se posu pepelon i je li ocu štogo od tega reka, ne zna se, a meni se čini da nakon svega što se tun onidilo, i imajuć prid očima njegovih četrdeset i četira godišća, na očevu mu fali si, grubo si fali, ništa iz justih ni hotilo izać, nego je samo još dubje bi prignu glavu, čekajuć da se sućedi ono što se po očevon voji sućedit moralo. U svojen kratken zapisu o povijesti njegove famije barba Cire je o temu što se je tun sućedilo napisa da je dida Kuzma, nakon što je sasluša što mu je Božo o svoja dva pošteno zaradjena fjorina ima za reć, sinu zapovidi da mu donese sikiru, i kad

mu je je on doni, da se diga s fižula i te mu lipi i nove novcate postole, na biji di se u dvoru cipaju drva, šnjon na komadiće onidi.

Moglo je i bit tako kako je barba Cire napisa i kako se, ako ćemo pošteno, po selu i danaska može od kogago čut da se to tako sućedilo. Doduše, od jednega san ču i da Božotu otac ni želizon postole isika, nego da mu jih je šegacon prišega, ma ton se malon razlici, nakon što je otad toliko vrimena pasalo, ni za čudit. Po meni, moglo je to bit i drugačije nego što je barba Cire, koji se rodi osan godišć nakon što se ovo bilo sućedilo, zapisa, ma o temu će se kašnje. Ništo drugega ode tuka reć: ako mu je dida, nakon što mu je postole na biji sikiron na komadiće onidi, kako se pripovida, udija da dva fjorina, što jih je Božo pošteno zaradi i za nove postole potroši, vajalo bi se zapitat otklen su tun didi Kuzmi ta dva fjorina arivala, kad se zna da je sve svoje solde drža u škatuli, a da je ta škatula stala na dnu drvenega bajula, u njegovon i babinon kamari. Nisu mu se slučajno u žepu mogli nač, jerbo koji bi težak tadara solde po žepima drža, a ni jih moga ni unaprid iz škatule vazest, jerbo ni moga znat ni da je Božo solde pošteno zaradi, a ni kako je i za koliko svoje nove postole nabavi. A u zadnju, može bit dida Kuzma ni unaprid ni zna što će s novin Božotovin postolima učinit, i da će mu sinu, nakon svega, zato što je grubo fali, iz svoje škatule još i dva fjorina tukat dat. Prima temu, ako je odluči što će učinit tek nakon što je ču što mu je Božo o svojin novin postolima ima za reć, a para mi da je tako tukalo bit, škatulu mu je niko mora donit, a to je, kad se je tun naša, i kad već babe Marije ni bilo, moga samo mali Kuzmin onidit. Ne bi reka da ga je dida Kuzma ti dan apozito radi tega bi osti doma za da na taraci po sušilima smokve privrće. Biće prin da je računa da će mu prvi unuk, dogodilo se što se dogodilo, tega jutra imat što za život naučit. Zaradi tega ga je, po meni, ti put i bi osti doma da kako jedini svidok vidi i čuje ono što bi mu vridilo za cili život zapametit. Tako mi para da

je to po didinoj voji moglo bit, a je li baš tako i bilo, niko danaska, nakon toliko godišć, ne može to reć. Bilo kako bilo, uz zahvalu pokojnen barbi Ciretu na onemu što mi je, prin nego će za sveja partit bi pripovidi, i što je za svojega mladega rojaka zapisa o povijesti njihove famije, onidit ću do kraja kako se, po meni, sve to kolo Božotovih postolih moglo sućedit, makar, nakon što san o svemu, koliko san moga, promisli, znan da se za ono najvažnije u svemu temu nikad neće moć reć: ije tako je to bilo.

Već je rećeno da je dida Kuzma, kad je od Božota ću kako je doša do solada s kojima je kupi nove postole, po njegovu, rić po rić sinu reka da je fali, da je grubo fali, i da su ondar tun i jedan i drugi bili umukli, dida Kuzma zaradi tega što mu je po glavi, tamo i ovamo, tukalo kontubat što mu je sadara za ćinit, a Božo jerbo mu, nakon što je ocu reka što se reć moralo, ni bilo druge nego strpjeno, s bareton u rukah kako i na početku, ćekat što će otac odlućit. I tek kad se didi u glavi sve kako tuka složilo, moga je zazvat unuka da se kala s tarace i ondar, dok se mali Kuzmin poče kalavat, reć Božotu da mu želizo donese. Je li to što je dida o želizu reka barbi Božotu Kuzmin ću, ne može se reć. A ako i ni ću, ono didino mućanje prin nego će barbi Božotu reć da je fali, da je grubo fali, i još više ono nakon tega, dok ga ni zazva da se s tarace kala, bilo je dosta za da mu se ono što mu je, otkad je barba Božo iz konobe bi izaša i prid didu kako prid suca sta, u trbuh i u prsi bilo ulizlo, sadara po cilemu tilu onidi, a kako se je, u svojin godišćima, moga ćutit kad mu je dida reka da gre u babinu kamaru i iz bajula mu donese škatulu, najboje će svak za se skontat nakon što se još kojugo i o ton škatuli reće.

U kući dide Kuzme bila je to, može se komodno reć, najvažnija stvar, stvar u kojon je bilo sve ono od čega je famija u miru i skladu mogla živit i, koliko se moglo, korak po korak naprid hodit. Za nju su, osin onih najmanjih, svi u kući znali. Svi su je vidili, svi su znali di stoji i da se ni kamara ni bajul u kojemu je ne

zakjučavaju, a isto je, što je siguro i Kuzmin zna, osin dide i babe niko nikad u rukah ni drža. A da bi kogo u nju zaviri, oli, nedajbože, iša štogo po njon prškat, to se nikomu nijanci u snu ni moglo dogodit, a za virovat je da je ni baba Marija, neka je možebit ona jedina, osin dide, to mogla, nikad ni otvorila ni u nju zavirila. U njon su stali dokumenti o vlasništvu, ugovori o zakupu zemje, potvrde i različiti računi, biće i kojigo prsten i zlatna kolajna od starine, insoma, sve što vaja kako oći u glavi ćuvat. U njon bi se naša i svaki solad, i najmanji, koji bi u kuću doša, ma koliko je tih solada unutra bilo, osin dide Kuzme, niko nikad ni zna, jerbo kad bi se izlarga, biće priko babe Marije, pitalo bi li se moglo ovo ili ono, što bi u kući tribovalo, kupit, uvik bi ispalo da je otac reka da se tuka strpit, da su se solda potrošili, oli ako je još štogo malo i ostalo, da se u to ne smi ticat, jerbo da je to za bolest, za nevoju i za ništa drugega. A ako je mali Kuzmin digo, recimo, kad se naša nasamo s babon u kamari, i zapita što dida drži u škatuli, a ko će znat je li je zapita, ne bi se puno falilo ako bi se reklo da ga je ona tun mogla pogladit po glavi, možebit ga i u ćelo mrvu pojubit, i mudro mu reć da su u njon samo didine brige, i ništa više.

Eto, tu je škatulu punu tajni, jan mislin dok mu je barba Božo iša po sikiru, tukalo didi donit. I to ne prišeć niza skale i gledajuć dobro da mu iz ruka ne ispade, biće da mu je dida tako reka, kako da je od cakla pa bi se, ako bi mu ispala, u komadiće razbit mogla. I još mu je, osin da ne priši, moga reć da kad škatulu iz bajula vazme, babinu robu što stoji nad njon jopeta složi, lipo, kako je vidi da je stala kad je bajul za škatulu vazest otvori. Insoma, poradi svega što je o škatuli zna, a još i više zaradi svega onega što je u njon bilo, a što je jedino dida zna, ruke su mu se, dok je je iz bajula vadi, siguro tresle onako kako je bi vidi da su se i didine dok bi je otvara znale zatrest. A biće da su mu se tresle i nakon što je škatulu bi sti na posteju, za složit babinu robu u bajulu onako kako je bila složena

prin nego je s dna škatulu izvuka, a što mu je dida moga zapovedit za da se u dvor ne bi prin vrimena kala. A kad se je kašnje šnjon u rukah niza skaline kalava, pomalo, dobotu kako što se za sprovodon oli procesjunon gre, biće da je ni hoti ni gledat, kako što ni baba, kad bi je didi nosila i dodavala, ni u nju gledala. I neka je siguro želi da ga i dida i barba Božo vidu kako je lako i brez brige nosi, kako da mu je ta najvažnija stvar u kući po cile dane po rukah bila, srce mu je tun zaradi nje svejedno moralo u prsima tuć kako da će mu ti čas vanka izletit. Drugačije to ni moglo bit, a siguro mu se tun, dok je škatulu nosi, po glavi još i zavrtilo kako bi to bilo da su mu tun u dvoru sestre i svi rojaci, i da u čudu gledaju kako šnjon u rukah gre za dat je didi, jerbo je zna da mu, kad jin bude pripovida kako mu je tega jutra dida zapovidi da mu škatulu iz drvenega bajula donese, niko od njih neće hotit virovat.

Ma ni mu ta lipost u prsima i u glavi vele durala, bi je to samo momenat, niti, i sve mu je to lipega, kako refulon mrzlega vitra, iz glave i iz tila otputa nestalo, još i prin nego što je uspi alavija vidit što se je, dok je on hodi po škatulu i čini sve što mu je dida bi zapovidi, u dvoru bilo sućedilo. Malo kašnje, dok je gledajuć didi u botun od košuje čeka da mu iz ruka vazme što mu je doni, kantunon od oka na biji na kojon su se cipala drva, koji metar daje od mista di su jedan prima drugen stali dida Kuzma i barba Božo, vidi je nove novcate barbine postole isičene na bokune i na biji u jedan stog skupjene. I eto, tako se je, kako se meni čini, dogodilo ono što se, dok je, nakon što je ču što mu je Božo o svoja dva fjorina i o novin postolima pod kamilu bi reka, dida Kuzma u glavi bi složi: da postole vaja u komadiće isić, ma tako da mu unuk ne vidi ni kako se siču, ni ko jih siče.

Već se reklo da je barba Cire zapisa da je Božo, jerbo mu se tako zapovidilo, doni ocu sikiru i da mu je ondar otac, prid njim, njegove nove postole na komadiće isika. O temu je li to baš tako bilo, zabudi je o barbinin postolima

moga slušat od svojega oca Mikule možebit i dvajest godišć nakon što se je to sućedilo, mogu samo reć da ne znan. Znan samo da je tadara dida Kuzma već bi pasa sedandesetu i da se u to

Malo kašnje, dok je gledajuć didi u botun od košuje čeka da mu iz ruka vazme što mu je doni, kantunon od oka na biji na kojon su se cipala drva, koji metar daje od mista di su jedan prima drugen stali dida Kuzma i barba Božo, vidi je nove novcate barbine postole isičene na bokune i na biji u jedan stog skupjene.

vrimu u naska čejade na zemji puno više i brže trošilo nego što se sadara troši. I zato mi para da dida Kuzma, u svojim godišćima, i ni baš bi kapac alavija, i to više putih, zamahnut želizon za da bi nove i tvrde težaške postole moga na komadiće onidit. A ako je možebit i ima forcu za to onidit, po onemu što se o njemu zna, siguro je svojemu sinu, neka jih je i on, da se ne zaboravi, već bi skupi priko četrdeset, zaradi njegovoga griha bi u stanju zapovedit da prid njim sam svoje nove postole na komadiće isiče. Je li tako moglo bit, oli je bilo kako mi je barba Cire pripovidi, a i kašnje za svojega mladega rojaka zapisa? Kad o temu sadara mislin tuka mi priznat da ne mogu reć ni da jih je dida Kuzma isika, ni da je Božotu zapovidi da jih sam svojon rukon sikiron na komadiće onidi.

Ne zna se, ako će se pravo, ni što je su dva fjorina bilo, što jih je dida Kuzma iz škatule izvadi za da bi Božotu nadoknadi ono što je po noći od Kovača bi zaradi. Je li jih Božo bi u ten momentu kapac od oca vazest za da bi za njih

druge postole kupi, neka mu se reklo da mu novi postoli, kako ni braći mu, još ne tribuju? Je li, može bit, dva fjorina od oca brez riči vase i u žep jih sti, za da bi kašnje štogo drugoga šnjima kupi, oli jih, može bit, ni od oca ni vase, jerbo jin je, kako i svin soldima što u kuću dojdu, misto u didinoj škatuli bilo? Donkle, što se tun su ta dva fjorina na kraju popravo sučedilo, nikad se obaznat neće. Jedini, po meni, koji je o temu moga štogo reć bi je mali Kuzmin, a on je o temu muča i u onu šest godišć što mu je od života još bilo ostalo, uz živega didu i uz barbu Božota, o temu siguro nikad nikomu ni riči ni reka. Tako je to moralo bit, zabudi dida tadara ni moga, jerbo je taki čovik bi, ne reć da o onemu što se tega jutra u dvoru sučedilo vaja mučat, a da će ono što o temu mora bit rečeno, onidit on iduće nedije poza obida, kad sva braća i žene jin budu u kući za trpezon. Tako je to moralo bit, a što je sve iduće nedije za trpezon drža da mora svojima reć, može se znat po onemu što je o Božotovin postolima u mistu ostalo zapanćeno. Lako je moguće da ni onidi baš sve, kako što je moguće i da jin je na kraju reka, što bi i svaka glava famije učinila, da o temu što se je tadara u kući sučedilo ne tuka nikomu govorit. Biće da je do njegove smrti tako i bilo, i neka se može bit u mistu o temu udija bilo obaznalo, za virovat je da su njegovi o Božotovin novin postolima počeli pomalo, ovako oli onako, govorit tek kojigo misec, a može bit i kojego godišće, nakon što su svojega oca u greb onidili i dužnu mu jubav i štovanje za sveja iskazali.

I ne samo da se niko ni buni, nego se u famiji nastavilo živit i fatigat kako da diljenja ni ni bilo, što dokazuje i zapis barbe Cireta, u kojemu stoji da je famija 1908., tri godišća nakon diljenja, ćapala osan vagunih vina. Bila je to jedna od najrodnijih godina, kako je zapisa barba Cire, a podiljena su se braća držala zajedno i nakon tega, pripovida se, sve do 1916., što će reć da su svaki na svoju bandu išlića dva godišća nakon što su svojega oca u greb onidili. Bila su to teška

ratna vrimenta, baš je tega godišća Dalmaciju pogodila velika glad, a iza rata za našu je čejad s filokseron došla još puno veća nevoja i braća su se s famijama, jedan za drugin, za priživit, u svit uputila. Zadnje što je za njih otac za života učini bilo je da jin je zapovidi da svi zajedno svaken od njih kuću u mistu podignu. Da bi se ti veli posal u teškin vrimentima do kraja onidi, tukalo je da svih sedmero svaki svakemu da ruku, a da će se braća držat onega što jin je zapovidi i ako umre prin nego zadnji mu sin za se i za svoje ne bude ima kuću kaka težaškoj famiji tribuje, odluči je da svako podignuto stanje bude zajedniško vlasništvo sve braće. Danas su naslidnici sinova dide Kuzme rasuti po svitu, a kuće u Blatu, osin dvi, stoju prazne. U jednon od te dvi živu naslidnici sina mu Franka, medju kojima je već spomenuti Neno, kojemu je barba Cire ostavi ono što je prid smrt o njihovon famiji bi zapisa. Drugu kuću, koja se podigla za Ivana, najmlajega sina dide Kuzme, od onih što su nakon njega u Južnon Americi ostali, a priko naslidnika brata mu Mikule u Australiji, kupi je jedan koji je, kad je išća potvrdu o vlasništvu, vidi da je kupi kuću koja je, kad je je kupi, imala četrdeset i sedan vlasnika. A koliko jih sadara ima, i koliko će jih još imat, niko ne može znat. Može se samo znat da će, osin tega koji je kuću kupi i koji u njon stoji, vlasnici te i ostalih šest kuća što su po indeji dide Kuzme bile podignute za njegove sinove, svi do jednega bit njegovi naslidnici, naslidnici njegovih sinova i sinova njihovih sinova...